

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/218/2019
Identifikačné číslo spisu: 1215215541
Dátum vydania rozhodnutia: 30.03.2020
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1215215541.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X. Q. bývajúceho v J. zastúpeného T., proti žalovanej Q. o náhradu škody na zdraví, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 14 C 298/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. mája 2018 sp.zn. 7 Co 125/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom zo 14. októbra 2016 č.k. 14 C 298/2015-336 Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu náhradu škody na zdraví [titulom bolestného vo výške 12 864,60 € (s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku rozsudku) a titulom sťaženia spoločenského uplatnenia sumu vo výške 167 013 € (s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku rozsudku)]. Vychádzal z toho, že 16. augusta 2013 došlo na ceste v obci J. k zrážke medzi vodičom motocykla (žalobcom) a J. O., vodičom za ním jazdiaceho motorového vozidla. K dopravnej nehode došlo pri tom, ako žalobca predbiehal vozidlo jazdiace pred ním. Žalobca pri vybočení vľavo nedal znamenie o zmene smeru jazdy, čím ohrozil za ním jazdiaceho vodiča J. O., ktorý začal úkon predchádzania už skôr a narazil do žalobcu. Pri dopravnej nehode utrpel žalobca mnohopočetné zranenia, v dôsledku ktorých bol opakovane hospitalizovaný a musel sa podrobiť náročnej a komplikovanej liečbe. Osobné motorové vozidlo vedené J. O. nebolo v čase dopravnej nehody poistené, v dôsledku čoho je žalovaná v danom spore pasívne vecne legitimovaná (§ 24 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z.z. zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla). Žalobca, ktorý túto dopravnú nehodu spôsobil, bol rozkazom o uložení sankcie za priestupok Okresného riaditeľstva Policajného zboru Senec zo 6. novembra 2013 č. ORP-P-614/SC-ODI2-2013 uznaný vinným zo spáchania priestupku. Súd prvej inštancie poukázal na závery znaleckého posudku, z ktorých vyplynulo, že žalobca začal manéver predchádzania pred ním idúceho vozidla v čase, keď to dopravná situácia v mieste dopravnej nehody

neumožňovala. Nesprávnym prvkom v technike jeho jazdy bolo nedostatočné venovanie sa riadeniu motocykla, nesprávnym prvkom v technike jazdy J. O. bola rýchlosť jeho jazdy (v rozsahu 61,3 ÷ 67,7 km/hod.), ktorá bola vyššia, ako je maximálna dovolená rýchlosť. V danom prípade nebolo sporné, že žalobca svojou nesprávnou technikou jazdy vyvolal kolíznú situáciu. Pokiaľ namietal, že ak by J. O. jazdil povolenou rýchlosťou, k dopravnej nehode by nedošlo, súd prvej inštalácie poukázal na výsledky vykonaného dokazovania preukazujúce, že ku vzniku škody došlo výlučne konaním žalobcu; jeho konanie bolo prvotnou a hlavnou príčinou, ktorá bezprostredne vyvolala vznik škody, pretože začal predbiehací manéver v čase, kedy mu to celková dopravná situácia neumožňovala. Porušenie povinnosti J. O. (ako ďalšia príčina, ktorá mohla mať vplyv na vznik škodlivého následku) nebolo vyvolané konaním žalobcu. Prvotná príčina nevyvolala vznik tejto ďalšej príčiny a ani samotné porušenie povolenej rýchlosti J. O. nevyvolalo vznik prvotnej príčiny. Skutočnosť, že vozidlo vedené J. O. išlo nepovolenou rýchlosťou, nespôsobila, že žalobca začal predbiehací manéver v nevhodnej situácii. Pokiaľ žalobca v tejto súvislosti poukazoval na tzv. princíp sekundárnej zodpovednosti, ktorého podstata spočíva v nesprávnej reakcii na vzniknuté nebezpečenstvo, ktoré bolo vyvolané iným účastníkom premávky, súd prvej inštalácie mal za to, že tento princíp nemožno v danom prípade uplatniť, lebo rýchlosť motorového vozidla J. O. nespôsobila pre žalobcu žiadne nebezpečenstvo, ani ohrozenie a nebola príčinou toho, že s motocyklom začal predbiehať v čase, v ktorom mu to dopravná situácia neumožňovala. I keď J. O. jazdil rýchlosťou vyššou ako povolenou, jeho konanie nebolo v príčinnej súvislosti so vznikom škodlivého následku. Jedinou a bezprostrednou príčinou vzniku dopravnej nehody bolo konanie žalobcu. Vzhľadom na to, že táto skutočnosť v celom rozsahu vylučuje zodpovednosť prevádzkovateľa, súd prvej inštalácie žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2. Uvedený rozsudok napadol odvolaním žalobca. Nesúhlasil so záverom súdu prvej inštalácie, že jedinou príčinou vzniku dopravnej nehody bol spôsob, akým uskutočnil predbiehanie pred ním jazdiaceho vozidla. Podľa názoru žalobcu mal podiel na vzniku dopravnej nehody aj J. O., ktorý nesie tzv. sekundárnu zodpovednosť za škodovú udalosť. Súd prvej inštalácie v danej veci neposudzoval priebeh dopravnej nehody komplexne, ale hodnotil jednotlivé prvky nehodového deja oddelene, čím dospel k nesprávnym skutkovým záverom. Kauzálny nexus medzi konaním J. O. a škodou žalobcu bolo potrebné posudzovať od momentu predchádzania nedovolenou rýchlosťou, teda nie až od momentu žalobcom vytvorenej kolíznej situácie. Svoju argumentáciu doložil poukázaním na stanovisko R 3/1984 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp.zn. 6 MCdo 11/2010. Z týchto dôvodov žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu označila rozsudok súdu prvej inštalácie za vecne správny, založený na riadnom zistení skutkového stavu a spočívajúci na správnych právnych záveroch. Administratívny orgán rozhodujúci o priestupku vychádzal v rozkaze o uložení sankcie z jednoznačného záveru, podľa ktorého za vznik dopravnej nehody je zodpovedný samotný žalobca. Vodič J. O. nebol povinný predvídať nezodpovedné a riskantné správanie žalobcu, ktorý začal úkon predchádzania v čase, kedy to dopravná situácia neumožňovala. Jediným porušením povinnosti J. O. bolo, že jazdil rýchlosťou cca 61-67 km/hod., hoci mal jazdiť rýchlosťou max. 50 km/hod. Táto skutočnosť ale v okolnostiach daného prípadu nezakladá príčinnú súvislosť medzi jeho konaním a žalobcovou škodou. Keďže neexistuje táto príčinná súvislosť, žalovaná nezodpovedá za žalobcovu škodu.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. mája 2018 sp.zn. X Co XXX/XXXX. napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštalácie riadne zistil skutkový stav veci, dokazovanie vykonal v súlade so zákonom a v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, výsledky vykonaného dokazovania správne vyhodnotil a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré náležite a dostatočne odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP). Podľa názoru odvolacieho súdu nie je daný odvolací dôvod v zmysle § 365 ods.1 písm. f/ CSP (t.j. že súd prvej inštalácie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam). Odvolací súd, vychádzajúc z výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvej inštalácie, zhodne s ním dospel k záveru, že v danom prípade nie je dôvod aplikovať princíp tzv. sekundárnej zodpovednosti (podstata ktorého spočíva v nesprávnej reakcii na vzniknuté nebezpečenstvo vyvolané iným účastníkom

premávky). V súvislosti s týmto konštatovaním poukázal na to, že konanie J. O. neznamenal pre žalobcu žiadne nebezpečenstvo, ani ohrozenie a nebolo príčinou toho, že žalobca začal predbiehať vozidlo pred ním v čase, kedy mu to dopravná situácia neumožňovala. Konanie žalobcu, ktorý porušil § 15 ods. 2, ods. 5 písm. i/ zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke (ďalej len „zákon č. 8/2009 Z.z.“), nedal znamenie o zmene smeru jazdy jeho motocykla a ohrozil za ním jazdiacich vodičov, bolo aj podľa názoru odvolacieho súdu jedinou a bezprostrednou príčinou vzniku dopravnej nehody. K odvolacej námietke žalobcu, že rozsudok prvoinštančného súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP), odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery, na vec aplikoval náležitý právny predpis a rozhodnutie založil na správnych právnych záveroch. Uzavrel, že skutočnosti zistené z vykonaného dokazovania vylučujú zodpovednosť prevádzkovateľa v celom rozsahu.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Podľa jeho názoru došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení v dôsledku nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozsudku odvolacieho súdu, odôvodnenie ktorého nemá náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 387 ods. 3 CSP. Odvolaciemu súdu vytkol, že v napadnutom rozsudku nerozvinul svoje úvahy, prečo nemožno v danom prípade aplikovať princíp tzv. sekundárnej zodpovednosti. Riadne tiež nevysvetlil, prečo nebolo možné zohľadniť právne závery judikatúry súdov, na ktorú poukázal v odvolaní, a prečo kauzálny nexus nebolo možné hodnotiť už od momentu začatia predbiehania J. O.. Podľa presvedčenia žalobcu súdy rozhodli na podklade nedostatočne zisteného skutkového stavu, a to aj preto, že porušili princípy zákona zodpovedajúceho hodnotenia dôkazov. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Žalovaná sa k dovolaniu v stanovenej lehote písomne nevyjadrila (§ 436 ods. 3 CSP).

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

9. Žalobca vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP, zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Žalobca tvrdí, že došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania

veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

13. V danom prípade žalobca vytýka súdom oboch inštancií nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Namíeta nesprávnosť alebo neúplnosť ich skutkových zistení a prijatie nenáležitých skutkových záverov. Podľa jeho presvedčenia súdy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného (osobitne znaleckého) dokazovania a na tom podklade dospeli k nepodloženým záverom, že jedinou príčinou vzniku dopravnej nehody bolo správanie žalobcu, resp. že konanie J. O. sa na jej vzniku ničím nepodieľalo. V zmysle dovolania by k poškodeniu zdravia žalobcu rozhodne nedošlo, pokiaľ by tento vodič nejazdil neprimeranou rýchlosťou. K tejto dovolacej argumentácii najvyšší súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

14. Žalobca zastáva názor, že rozsudok odvolacieho súdu je arbitrárny a tiež nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

14.1. Ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy najvyšší súd v stanovisku publikovanom pod R 2/2016 dospel k záveru, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku. I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Uvedené stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

14.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Žalobca sa mýli, pokiaľ sa nazdáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní musí odpovedať na každú jednotlivú námietku alebo argument v opravnom prostriedku. Postačujúce totiž je, aby odôvodnenie rozhodnutia opravného súdu reagovalo na tie námietky, ktoré majú určujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

15. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne

zrejme, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Súd prvej inštancie na podklade výsledkov dokazovania vykonaného znaleckým posudkom podrobne vysvetlil svoje úvahy, so zreteľom na ktoré dospel k záveru, že k dopravnej nehode a vzniku škody na zdraví došlo výlučne v dôsledku konania žalobcu, ktorého zavinenie bolo jednoznačne preukázané rozhodnutím vydaným v priestupkovom konaní. Podrobne pritom vysvetlil, v čom spočíva žalobcom akcentovaný princíp tzv. sekundárnej zodpovednosti a odôvodnil, prečo v preskúvanom prípade absentujú dôvody pre uplatnenie tohto princípu. Opodstatnenosť tvrdenia žalobcu, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou týkajúcou sa týchto otázok, je vyvrátená obsahom bodov 13. a 14. rozsudku odvolacieho súdu.

16. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplyva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o správnosti odvolaním napadnutého rozsudku.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnil odvolací súd svoje rozhodnutie v súlade so zákonom; jeho rozhodnutie nie je nepreskúmateľné, ani arbitrárne. Odvolací súd neznemožnil žalobcovi realizáciu jeho procesných oprávnení a ani neporušil právo žalobcu na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

18. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd pripomína konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky uvedené v rozhodnutí sp.zn. I. ÚS 61/2019, v zmysle ktorého je opodstatnený názor, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci „strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

19. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že žalobca nedôvodne tvrdí existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP a neopodstatnene vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia. Dovolanie žalobcu preto odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.